
Norma, kas liedz pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, neatbrīvojot parādnieku no atlikušajām parādsaistībām, atbilst Satversmei

2016. gada 28. septembrī Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2016-01-01 „Par Civilprocesa likuma 363.²⁰ panta piektās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim), ciktāl tā liedz parādniekam pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru izbeigts maksātnespējas process, neatbrīvojot parādnieku no atlikušajām parādsaistībām, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Apstrīdētā norma

Apstrīdētā Civilprocesa likuma norma bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim un tā citstarp noteica, ka tiesas lēmums par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu, neatbrīvojot fizisko personu no atlikušajām parādsaistībām, nav pārsūdzams.

Augstāka juridiska spēka normas

Satversmes 92. panta pirmais teikums: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Aivara Tropa konstitucionālās sūdzības, kurā norādīts, ka viņam ir pabeigta bankrota procedūra un izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, neatbrīvojot viņu no atlikušajām parādsaistībām. Maksātnespējas process sākts 2009. gadā, kad spēkā bija apstrīdētā norma. Apstrīdētā norma liedzot konstitucionālās sūdzības iesniedzējam pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru izbeigts maksātnespējas process, neatbrīvojot viņu no atlikušajām parādsaistībām. Tādējādi esot nesamērīgi ierobežotas viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu, proti, tiesības uz tiesas nolēmuma pārsūdzību.

Tiesas secinājumi un lēmums

Satversmes tiesa visupirms norādīja, ka likumdevējs, ievērojot savas rīcības brīvības robežas, kas izriet no Latvijas tiesību sistēmas un valstij saistošiem starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, var noteikt tādas lietu kategorijas, kurās tiesas nolēmumi nav pārsūdzami. Satversmes 92. panta pirmais teikums neprasa, lai noteiktu kategoriju lietām civilprocesa ietvaros katrā gadījumā tiktu paredzētas pārsūdzības iespējas augstākas instances tiesā, ja zemākās instances tiesā personai ir bijis nodrošināts pienācīgs tiesas process. Tādēļ, lai izvērtētu, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jānoskaidro:

- 1) vai personai tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process tās instances tiesā, kas pieņem attiecīgo nolēmumu;
- 2) kāds ir tās lietu kategorijas raksturs, kuras ietvaros tiesas nolēmums tiek pieņemts, un kāds ir likumdevēja mērķis šīs lietu kategorijas regulēšanā. [9]

Satversmes tiesa atzina, ka likumdevējs apstrīdētās normas darbības laikā bija noteicis kārtību, kas paredzēja parādnieka tiesības tikt uzklaušītam tiesas sēdē un nodrošināja taisnīgu tiesas procesu tās instances tiesā, kas izskata pieteikumu par bankrota procedūras pabeigšanu un fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu. [10.3] Lietas izskatīšanas procedūra ir taisnīga, ja ir ievērota prasība nodrošināt personai tiesības tikt uzklaušītai, kā arī tiesības pilnvērtīgi izmantot iespēju iesniegt pierādījumus. [10] Satversmes tiesa arī secināja, ka Satversmes 92. panta pirmā teikuma ietvaros personas tiesības uz taisnīgu tiesu tiek nodrošinātas arī tad, ja tiesa izskata lietu viena tiesneša sastāvā. [10.3]

Vērtējot lietu kategorijas raksturu, Satversmes tiesa ņēma vērā, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa lietas ir tādas kategorijas lietas, ko tiesa izskata sevišķās tiesāšanas kārtībā un tajās nekad nav strīda par tiesībām. Proti, fiziskās personas maksātnespējas lietās tiesa konstatē personas mantisko stāvokli, nevis izšķir lietas dalībnieku strīdus par pienākumu izpildīt saistības. [11.2]

Tāpat ņemts vērā tas, ka fiziskās personas maksātnespējas process ir vērsts gan uz personas maksātnespējas atjaunošanu, gan kreditoru tiesību aizsardzību. [11.1] Ievērojot šo maksātnespējas procesa mērķi, Satversmes tiesa norādīja, ka parādnieks var tikt atbrīvots

no atlikušajām parādsaistībām tikai tad, ja tas godprātīgi pildījis Maksātnespējas likumā noteiktos pienākumus. Satversmes tiesa arī ņēma vērā to, ka ierobežojums, kas liedz pārsūdzēt lēmumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu, neatbrīvojot parādnieku no atlikušajām parādsaistībām, nodrošina kreditoru tiesības pēc iespējas pilnīgāk saņemt savu prasījumu apmierinājumu. [11.2]

Tādējādi Satversmes tiesa **atzina apstrīdēto normu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.**

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams. Spriedums stāsies spēkā dienā, kad tas tiks publicēts oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/01/2016-01-01_Spriedums.pdf

---

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216